

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΝΟΥΡΟΥ 14

ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ.

Μαι. XII, 9/1970

Α.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Σ 24. 1969/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, ~~κωμόπολις~~)... **Περίστεριά**...
(παλαιότερον ὄνομα: **Πτερμιτζορέν**), Ἐπαρχίας **Αρράμης**.....
Νομοῦ **Δράμης**.....
2. Ὄνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος **Νεομ. Π. Κωνσταντινίδης**.. ἐπάγγελμα .. **Διδάσκαλος**.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις **Περίστεριά Νικηφόρου Δράμης**
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον.. **Πέντε (5)**.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον **Θεοφίλος Λεοντιάδης**.....
.....
ἡλικία... **71**.... γραμματικαὶ γνώσεις **Ἀγγράμματος**.....
..... τόπος καταγωγῆς **Μπεούκ**.....
ἠλάν... **Σεβαστείας Πόντου**.....
β) **Χωρὸν ἡλικίας** **Ταπαλίου** ἐτῶν **70** **ἀγγράμματος**.....
ἐν Ἑρπᾷ Σαμψούντος Πόντου.....

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων ; **Διὰ βοσκὴν αἱ πλαγιαὶ τῶν βουνῶν**.....
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα ; **Ἄν. διῆρχον χωρισταί**.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.
Εἰς φυσικὰ πρόσωπα, εἰς τοὺς χωρικοὺς.....
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ; **Διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του ὁ πατὴρ καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του διανεμῆται ἀπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατον του**.....

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις την γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; ἠσυχολοῦντο μὲ ἐὼν γεωργίαν καὶ ἐὼν κτηνοτροφίαν . συγχρόνως

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ασχολοῦνται ἐκ παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; οἱ τεχνῖται . ἦσαν καὶ γεωργοί . .

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς άτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; ἐργάζοντο εἰς αὐτὰ ἔργαται μὲ τὰς οἰκογενεὰς ἐὼν . Τὸ 50% τοῦ ἐξαρτῶντο ἀπὸ τῶν ἐργατῶν . ἔργαζοντο ὡς ναῖσαν ἰδικὰ ἐὼν κτήματα .

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.) Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;) 50% εἰς εἶδος .

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέλημα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν πρῶτον ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομισθίον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

Δὲν ἐχρησιμοποιοῦντο ἔργαται . ἔναι ἔβουλη
ὁ εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἀντιθέτως

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐάν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; ἐχρησιμοποιοῦντο
ὑπηρέται ἀπὸ τὰ χεικονιὰ χωρὶα

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου τοῦ ἐπὶ ἡγαινεν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ἐπὶ ἡγαινεν εἰς τὰ καμπόχωρια
δι' ἐργασίαν

β) Ἐπὶ ἡγαινεν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ἐπὶ ἡγαινεν ἐποχικῶς
ἐργάται , ὡς κτεῖσται καὶ πρᾶματευτάδες

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

Ἐλιπαινέτο με ζωϊκὴν κόπρον καὶ φυτικὴν
διὰ κάλυψιν χλόης δι' ὀργώματος.....
Δὲν ἔκαίαντο τὰς καλαμῖδες.....

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... 1938

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Ἀπὸ το 1930

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; Ἐπλάτε σιδηροῦν ἄροτρον με μὴ

χειρολαβή. Ἡ χρῆσις μόνον δι' ὁμοιά χωρά-

φια. Τὸ 1926 κτ. ἐντεῦθεν χρησιμοποιεῖται τὸ
μονόφτερο ἄροτρο με δύο χειρολαβές

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

3..... 6..... 9.....

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) Δὲν ὑπάρχει:...

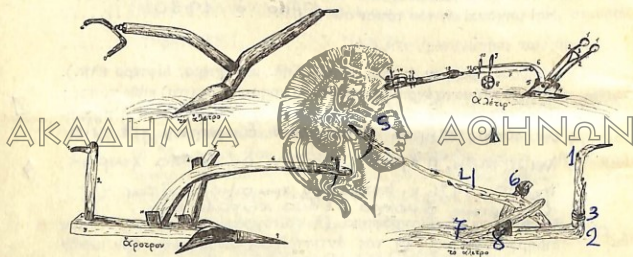
3) Μηχανὴ θερισμοῦ Δὲν ὑπάρχει, γόμφη μὴ
βοηθούμενη τοῦ ἑδάφους.

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) **Δ. ἐν. ὑπάρχει.**

5) Μηχανή ἀλωνισμού ... **ἀπὸ τὸ 1958**

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκευάζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιόν ξύλινον ἄροτρον. **Τ. ο. ξύλινον. ἄροτρον. κατεσκευάζει. β. ο. σ. τὸ. χερσὶ. εἰδικοί. τεχνίται, αὐτοδίδακτοι. εἰδικόν. ξύλον. εἶναι. ἢ. ὄντα, τὸ. μελέμ. κ. λ. τὰ. καιροχάσει.**

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. χερούλι	6. κ. λ. ἴτε	11.
2. βάσις ἢ ταπάνι	7. σίδερα	12.
3. χαλκαῖς	8. αὐτιά, φτερά	13.
4. σταβάρη ἢ ὀ. κ.	9.	14.
5. χιερέα	10.	15.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο διὰ τὴν ἀροτρίασιν
ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων. Τὸ ὕνι χρη-
σίμοποιεῖται διὰ τὸ ἀνολοκωμᾶν (καπνὸς -
Ἰσραβέσιτος)

ὕνι

ὕνι κεφαλοφίδο

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

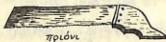
6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;.....

Εἶναι κατασκευασμένη ἐκ σιδήρου.....

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.).....

Κοπίδι ἢ ἐκτεμνίρι, πριόνι, ἀρίδα, σκεπάρνι,
ξυλοφαῖ ἢ κερπί, πλάνη, τσεκούρι διὰ τὸ
πελέκναι.

πριόνι

ἀρίδα

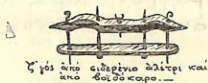

πρινι ἢ ξυλοφαῖ (ἀρνάρι)

8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἥμιονος, ὄνος : Βόες, ἵππος, ἥμιονος, ὄνος

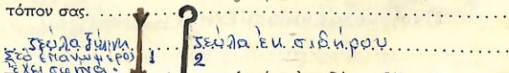
β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; Ἄλλοι . β. ο. σ. βόες . ἄλλοι . ἓν . σ. ἵππος, ἥμιονος, ὄνος .

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; Εἶναι ἀναγκαῖος . ὁ ζυγός διὰ τοὺς βόες

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λουῖρα, ζεύλας, πιζεύλια κλπ.). Αὐτός ὁ ζυγός εἶναι παλαιοῦ τύπου. Οἱ ζεύλας εἶναι ζυγινές. σ. 1 τὸ μήκος του εἶναι 3 μέτρα. Οὗτοπος αὐτοῦ μετρεῖται σὲν ἐλλὰ βὰ εἰς τὸ εὖν . Ἐξέρχεται τοῦ πόντου.

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

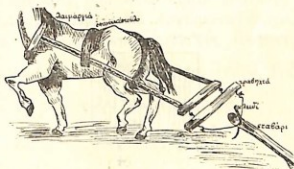
11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λουῖρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν).

Λουῖρα ἢ τσίφ . καὶ σ. ἀπὸ δέρματος ἢ ἀπὸ ξύλου .

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; Μετά τὸ 1935

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; Πρῶτα τοποθετεῖται τὸ χάμουρο, ἔπειτα προσδένεται ἡ φάλογχα μετὰ χάμουρο. Τοποθεῖται ὁ χαλινὸς καὶ ἡ φάλογχα δένεται στὸ κλειδί τοῦ σταβριοῦ.

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, τήν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον. 1) Ὁ χαλινὸς. 2) Τὸ χαμόσυρον. 3) Ὁ ἱμάντης. 4) Ἡ φάλογχα.....

ζ. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

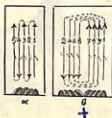
α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος). 2) γυναῖκα. 3) ὑπηρετὴς. Σημειώσατε ποία ἡ συνθήκη εἰς τὸν ὅτιον σας ὥργωνε. Ὁ γεωργὸς ἔπρεπε νὰ εἴναι ἄνδρας ἀπὸ τὴν οἰκογενεῖα τότε προσλαμβάνεται ἕνα ἢ δύο χωρικοὺς.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν)

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....
Τὸ ἴδιον ἀκριβῶς ἢ ἐν ξύλινῳ ἄροτρῳ.....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποῖου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδίασμα ἢ φωτογραφία).
Ἀεὶ τα κέρατα τῶν βοδιῶν με σχοινὶ καὶ τραβᾷ τότε εἰς ἕνα καὶ τότε εἰς ἄλλο, ἀναλόγως τοῦ κατευθύνσεως καὶ θέλει νὰ πάρῃ.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακὰς (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);
- Μ.ὲ τὸ δούλινο ἄροτρο, ἐγίνετο κατ'εὐθείαν γραμμὴν.
- Μ.ὲ τὸ σιδερένιον γίνεται περιφερειακῶς.....
- ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;
-

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριάς, νταμιές, σιασιές, μεσθράδες κ.λ.π.) ; Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ γίνεται εἰς λωρίδας μόνον εἰς τὸν κάπνιον.....
-

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; με αὐλακιάν ; ἔχωρίζετο με αὐλακιάν.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιητῇ ἄροτρον ; ἐδῶ δὲν ὑπάρχει αὕτη ἡ συνήθεια, χρησι-
μοποιεῖται ἡ σκαπάνη καὶ μετὰ δὲν χωρεῖ τὸ ἄροτρο.....

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὴν: καθέτως, πλάγιως, βαθιὰ κλπ. Χρησιμοποιεῖται ὅλοι οἱ τρόποι, ἀναλόγως τῆς καλλιεργείας τοῦ ἀγροῦ.....
- Τὸ δυνάμει βαθεῖα στὸ πρῶτον ὄργωμα.....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
 ἢ ἄλλων. καθέτω: ΝΑ ΜΗ ΣΤΑΜΑΤΗΣΗ ΤΟ ΝΕΡΟ.....
ΠΛΑΓΙΩΣ: ΝΑ ΜΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΗ ΤΟ ΝΕΡΟ ΡΩΤΗΔΙΣ.
ΒΑΘΕΙΑ: ΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ὀργωμάτι...

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ΔΙΑ ΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ γίνονται

ΔΥΟ ὀργώματα. Τὸ πρῶτο τὸν Αὐγούστο......

Τὸ δεύτερο τὸν Ὀκτώβριο......

.....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαιτήσατε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

Διὰ τὰ κηπευτικά γίνονται πέντε ὀργώματα:

ἓνα τὸν Σεπτέμβριο, δύο τὸν Ὀκτώβριο καὶ δύο τὸν Μάιο.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

Τουλάχιστον δύο χρόνια......

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; Σίτος. 2, ἀραβόσιτος. 3, ψυχανθὴ 3, κηπευτικά 5.

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;.....

Τὸ δισάκι, ἡ πριχά, ἓνα δοχεῖο......

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμά, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἐλλειψοειδῇ σιδηρᾷ ράβδῳ, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

Τὸ καθαρισμὸν γίνεται μὲ τὴν

ῥάβδον (σιδηρὰν)

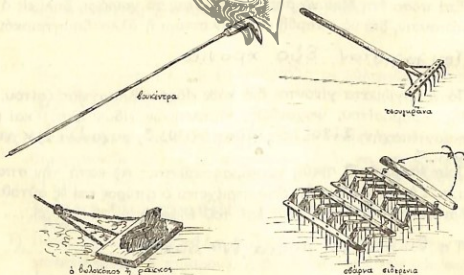
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα);

Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα τὸ σβάρνισμα

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινῶν ἐκ τούτων).

Ὅπου δὲν ἔλπει τὸ ἀεὶρεῖν σκαλίζεται μὲ τὴν ῥάβδον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

ὁ δ. κασμάς, ἡ τσάπα, τὸ διμέλι, χιὰ τὸ χῶμα...

ὁ ὄγκος τοῦ κοπίτης (τσεκμές) . . . χιὰ τ' ἀγκάθια...

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργανον καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι πού ἐκτελοῦν

ὁ βουνάικα, ἡ ὁ. μεγάρος, γιόσ. ὅφ. βοηθοὶ καθαδινοῦν τὰ σῶμα καὶ πᾶνε μπροστά...

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους. Συνηθὼν τὰ χερά χωράφια καὶ δι' ποιεστικὰ κατ' ἄρχην ὁ ἀρχὼν καλῶς κατόπιν ἀνοίγονται αὐλοκίε με λάνους. Σὲ καθε λάνο ρίπτονται 4-5 τεμμάκια.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά. Τὰ χερά χωράφια προετοιμῶνται καὶ δι' ὕγρα...

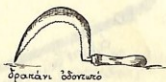
- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων ἑσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως. Στὸ καλῶς ὀρθωμένον χωράφι ἀνοίγονται αὐλοκίε με λάνο μισὸ μέτρο. ρίπτονται τρεῖς τεμμάκια πατατάς.

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) ἢ τὸ ὀδοντωτὸ δρεπάνι, ἢ τὸ κυρίως δρεπάνι καὶ τὸ κοσοδρέπανο.

κοσοδρέπανο

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

Τὸ ὀδοντωτὸ, τὸ κυρίως δρεπάνι, καὶ τὸ κοσοδρέπανο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσεσ) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτὴν).

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (Σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; Ἀπὸ ξύλου πύλου.

χειρολαβή

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) ἕνας χωρὶκό. πού. ἔδασκευόσε. τό.
ἑκατάχρημα. τοῦ σιδιρουρθεῖ.

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμός με τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) Ἦτο παλαιότερον. καὶ. εἶναι. ἀκόμη. ἐν. χρήσει. ὁ. θερισμός. δι' ἐκριζώσεως. ὅταν. τὰ. δημητριακὰ. εἴεν. μεθ' ὧσιν. ἀέν. ἄρει. τὸν. και. με. τό. δρεπάνι.

β. Θερισμός τῶν δημητριακῶν.

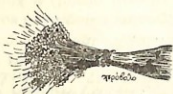
1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) με τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. Πάνω. ἀπὸ. μισό. μέτρον.

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένου) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμόν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).
Παρακατὰ (ἀπομεινάρια).

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ;
Ο. θεριστὰς. τὰ. ἀποθέτει. ἐπὶ. τοῦ. ἐδάφους. εἶναι. σείρα. σείχημένα.

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) Τοποθετοῦνται. οἱ. χεριές. γὰρ. ἕνα. δεμάτι. οἱ. κεφαλαὶ. εὐρίσκονται. πρὸς. τὴν. αὐτὴν. κατεύθυνσιν.

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
 λοῦνται ἀγκαλιές. καλοῦνται ἀγκαλιές.

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν ἀπὸ ἄλλον τόπον καὶ ποῖον ; θερίζουν καὶ οἱ
ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες. Πρῶτα δὲν ὑπῆρχαν
ἐπαγγελματίαι. Τώρα δὲν ἄρχουν, κυρίως
ζυψτοὶ καὶ μουσελμόνοι.

2) Πῶς ἡμεῖβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀποκόπην (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή-εἰς χρῆμα ἢ εἰς
 εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνένυ
 φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογία). Μ. ἀμοιβή δίνεται
μετὰ ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα. Πότε-πότε
μετὰ τεμνάχιον. Χωροφίως. Ἀναλόγως μετὰ τὴν
συμφωνίαν.

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
 κόπωσην (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; Αἱ γυναῖκες φέ-
ρουν εἰς τὰς χεῖρας. γὰρ νεία. Ἐν τῇ μέσῃ περιβάλ-
λονται μετὰ ὑφασμα. σφιγντά. Πολλοὶ στὰ τρία
τελευταία δάκτυλα τῆς δεξιτερᾶς χερσὶ κατὰ
θεοῦν. θυμᾶρια. εἰδικὰ ἐκ τοῦ τοῦ (ὁδὸν ἢ
βένδαμος) καὶ παλαμάρια.

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Ἐδίδετο μεγάλη σημασία. Ἦρχιζαν πάντοτε τὴν Δευτέραν.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθέριστοι ; (Εἷς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.....

Καίτοι τὸ θερίζουν σταυροειδῶς καὶ με τοῦς στάχυν πλέκουν ψάθην.....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; Ἀφίναν τὰ σταχυὰ

νὰ ξεραθοῦν ἐάν ἦταν ὑγρὰ καὶ κατοκίεν καὶ ἔδεναν.....

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυν καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ἐάν ἡ οἰκογένεια εἶχε πολλὰ ἄταμα, ἄλλοι ἔδερ-
σαν καὶ ἄλλοι ἀπὸ πίσω ἔδεναν. Διαφορετικὰ...
οἱ θειριστὰδες ἔδερναν ἓνα τεμνάκιον καὶ κατόπιν
ἔδεναν τὰ θεμάτια. Τὸ δεμάτιασμα δένονταν μὲ
σχοινία ἀπὸ μαστιχίης ἢ εἰδικὰ χόρτα ἢ ἀπὸ τοῦς
στάχυν. Τὸ σχοινὶ ἀπὸ τοῦς στάχυν στρίβεται...
ἐντὺ μέσῃ καὶ δένεται τὸ θεμάτι στραφαιδῶς...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ θεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα θεμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο;.....

Συγκεντρώνονται κατ' ὁμάδας μὲ δύο τρόπους...

α) Τσουρούλια : 10-15 θεμάτια μὲ τὶς κορυφές...

ἑλάνω.....

β) Τουκουρτσούμια : 15-20 θεμάτια τοποθετοῦνται ὀριζοντίως.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Τὸ φύτευμα τῆς πατάτας γίνεται κατὰ
μήνα Ἀπριλίου.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν, ἢ
φωτογραφίαν. Κατ' ἀρχὴν ἐγίνετο ἡ ἐξαγωγή μὲ
σκαπάνην. Τώρα γίνεται μὲ ἄροτρο.

σκαπάνη (τσάπα)

ἀροτρον (ἄροτρο)

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον). Ἐστὶν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

Ἐθέριζαν χόρτα ἀπὸ τὰ θειβάδια χωρὶς ἐλδικίν
καλλιέργειαν. Ὁ θερισμός ἐγίνετο πρὸς μᾶλλον μὲ
ψάθγιον μὲ δρεπάνια. Ἄφηναν τὰ χόρτα νὰ στερεοθῶν
καὶ κατόπιν ἐγίνετο ἡ μεταφορά ἐν ἰσηκῶν ἢ ἐμὲνων.

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). Ἐθερίζετο κατὰ μᾶλλον ἢ ψάθγιον μὲ
δρεπάνια. σ. 1

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

..... 1. δρεπάνι.....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Τὰ χόρτα τὰ θένανε κατὰ μεγάλα
δέματα μέσθονί ἀπὸ τὰ ἴδια χόρτα.....

ἕνα δέμα

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Συνενεντρώνοντο κατόπιν μεταφορᾶς διὰ τῶν
ἵππων ἢ ἡμιόνων εἰς τὸ άλώνι. Ἀλῶνια οὐκ ἔρχον
παρὰ τὰ.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεματία. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως;.....

Ὁ τόπος λέγεται θεμωνιά (ἔρχονται) κατ' ἀρχὴν τοποθετοῦν 10 δεματία ἡμιόνων κατόπιν τοποθετοῦν κυκλιῶς τὰ δεματία ἕως ὅτου ἔρθουν τὰ δεματία σκεδόν. ἔρχονται καὶ μετὰ τὸ ἡμισυ τῶν δεματιῶν. ὁ κύκλος συνεχῶς κλείνει, σχηματίζοντα κύκλον.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὅχι εἰς τὸ άλώνι;.....

Ἐπῆρχεν ἀνέκαθεν τὸ άλώνι.....

- 4) Ποῦ κατασκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;.....

Ἔτε εἰς τὴν αὐλὴν ἔαν τὰ ἐκείτρεπε ὁ χώρος, ...
ἔτε ἐκτὸς τοῦ χωρίου.....

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσότερας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Ἀνῆκε εἰς περισσότερας τῆς μῆς οἰκογενείας.
Ἐγένετο συμφωνία τότε. ὁ ἀλώνισμα ὁ καθ' εἰς.

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; Ἡρμ. Γ. Ε.
τὸν θούριον καὶ ἔληξε τὸν... Ἀύγουστο.....

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ).

Εἶχε σχῆμα κυκλικό. Ἰεκαθαρίζαν τὰ χορτὰ καὶ
τὰ πέτρες, καὶ τὸ ἱσοπεδίωναν. Τὸ ἱεκαθίζαν με-
ντὸ καὶ τὸ ἑκατοῦσαν με εἰδικὸν μέτρον
λίθινον, τραχὺν, κυλινδρικόν. τὰ πακτεῖρε, σχ.

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἐτος, πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων).....

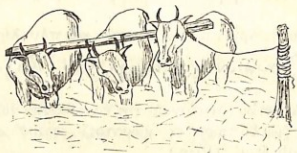
Καθαρίζουν τὸ ἀλώνι, τὸ βρέχουν καὶ τὸ
πατοῦν.....

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Γίνεται τὴν ἡμέραν τοῦ ἀλωνισμοῦ ἢ ἐνωρί-
τερον.....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.
 γύρω· γύρω· τοποθετοῦν τὰ δεμάτια λυμένα ἐπὶ μα-
 τίσαντες· ἐύκλινον· ἐλὼ τὸ μέσον τοῦ κύκλου·
 σκορπίσουν· τὰ ὑπάλαικα δεμάτια ἀφου· τὰ λύσουν·

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιο-
 ῆσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

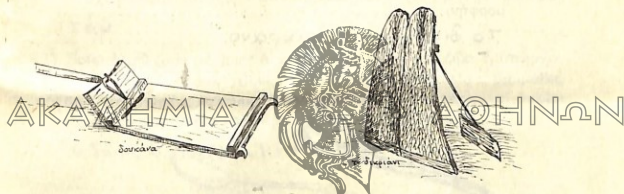
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατί-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
 νιοῦ ὀκτώστυλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερός,
 στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὥς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τὰ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Δὲν ὑπάρχει.

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλώνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλιές,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλιές περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὀπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζῶων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὅσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ἄ.) ἤλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζῶων ζευγνυμένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

Ἐπὶ ἔδω τὸ τομάρι ἢ ντουβένι! Ἐκατασκευάστω ἀπὸ πεύκο..... ἔχει μῆκος 2 μέτρα. τὸ ἔμπροσθεν τμήμα εἶναι 0,40 μ. καὶ τὸ ὀπίσθεν 0,60 μ..... Ἐκατασκευάστω στὸ χωρὶο ἀπὸ τεχνίσεως τοῦ... ὀπλισμένο ἀπὸ κάτω ἀπὸ τσαυμακόπετρα ἢ τεμνάχια σιδήρου

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

Ἀρχίζει στίς 6 π.μ. καὶ διακόπτεται εἰς τὴν 3 μ.μ. ἔπειτα ἀρχίζει τὸ ἀλωνισμὸς.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Τὸ δουκράνι, τὸ τρίκρανο.....

.....

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τρίκρανο

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ;

Ὁ γεωργὸς φέρνει μὲ τὰ δουκράνι τὰ ἀπόρριπτα...

ἢ ἀκοπα εἰς τὸ μέντρο.....

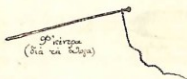
- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

Ἦτο ἡ βουκέντρα ἢ μουτοῦλι. Ἦτο ξύλον.....

κρανίαι μῆκου 2-2,5 μέτρων εἰς τὸ ἔμπροσθεν τμήμα ἦτο μακχμένον ἓνα καρφεῖ.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἡλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

Ἀπλωμα. ἢ. σιτορύσμη

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ ληνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

Σάμ

- 17) Ποῖοι ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μετὰ τὰς τοῦ ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταί (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τροπάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βόδια ἢ ἄλλα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν

Οἱ ἴδιοι ὁ γεωργὸς μετὰ τοῦ ζῶα

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μετὰ τὰς καὶ μετὰ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μετὰ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μετὰ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Ἐκοπάνιζαν μόνον τὰς στάχυν μετὰ τὸν κόπανον ἢ τοχμάζοντο ξύλο χονδρόν

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

Κόπανος ἢ τοχμάξ· ὡς ἀπὸ λεύκα

μῆκος 0.60 μ. πᾶχος 0.15 μ.

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.). Τῶς σίμωνις γίνεται σιτά...
Χωράρι... τῆς φακῆς ἢ τῶν ὀσπρίων στὴν αὐλή...

κοπάνος στρογγυλός

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα μικροῦ ἀμφοῦ δημητριακῶν...

ξύλον ῥαβδίου

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ; Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν ;

Ἐγίνετο συνήθως ἀπὸ τοῦ ἀνδροχύου.

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

Ἐπορεύετον ἐπὶ τοῦ ἑδάφους ἀντίσχοινον. ἔμοιαζεν
 ἕνα ἕνα δειλά. Δίπλα διήρχε τὸ κόσμινο.
 Συγχρόνως τὸ ἔμοιαζεν.

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
 Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

Τὸ 1940 ἀπὸ τοῦ ἑδάφους τοῦ χειρωνακτοῦ ἔμοιαζε
 τὴν μηχανὴν ἢ κίλινος ἔρχιντο τοὺς ἀλωνισθέντες
 σταχὺες. β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ετοίμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

Ἐλέγοντο... σὸμ. ἢ λειῶμα. Ἐργαλεῖον διὰ τὸ λίχνισμα
 εἶναι ὁ... δικριάνι ἢ δικιργιάνι.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
 Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Εἶχε σχῆμα ἑπὶ μίμνες καρφώνουν ἓνα δῶλο.....

Σύμφωναι μὲ τὸ ὕψος τὸν καταλαβαίνουν πόσο.

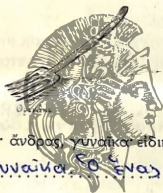
σιτᾶρι ἢ κριθᾶρι δά βχῆ.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Τὸ ἀνέμισμα γίνεται μὲ τὸ φτυάρι καὶ πρῶτον...

μένω μὲ τὸ δινεῖν (χιαπᾶς).....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ὁμοιβῇ ;

Ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα εἰς ἓνα διαδέχεται τὸν δῖνον.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἁλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζῶων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Λέγονται κότσαλα ἢ κερμονίκια. Ἀπὸ τὰ ἀπολορίζουν μὲ τὰ κῆβινα.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῖσις τῶν ζῶων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἁλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἁλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα)* διὰ ποῖα δημητριακά συν-
ηθίζεται τούτο

Δέν συνηθίζεται τούτο.....

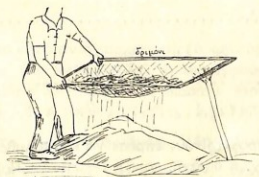
- 6) Ἐφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χονδρά τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Γίνεται μετὰ τοῦ ξένου.....

Γίνεται τούτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνόμενων τῶν ξένων αὐτῶν
ύλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Περὶ τῶν ἀπὸ δύο κόκκων τὸ μεγάλο πού λέγεται
καὶ κοξέρ καὶ τὸ μικρό πού λέγεται χαλπούρ.

- 7) Ὃταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ

Τὸ μαζεύουν μὲ τὸ φτυάρι. Ἀπὸ πάλιν χαράσσω
τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ.

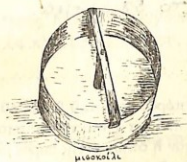
- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

Ἄν δὲ παρχει

- γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι ; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὁκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἱχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Ἦπερ ἐπεὶ νὰ καταβηθῶν τὰ δοχεῖα Ἦρκετο δ' ἰδιὸς
κι ἔκανε μίαν σφραγίδα ἢ ἡτέρευσιν ἐγένετο ἢ δοχεῖο
κυλινδρικοῦ καλούμενο ὄλτσεκ· ἢ χωρητικότης
του . ἴσο . 15 . ὠμόδες .

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο, **Νοί**

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, **Νοί**

γ) τὸ γυφτιάτικο, **Νοί**

δ) τὸ ἁλωνιάτικο κλπ. ὅχι διότι τὸ ἁλώνι ἔτεκετο.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἱχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

.....
.....
.....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) ἢ ἀποθηκεύετο ἐγένετο εἰς τὸ

ἀμπάρη ἴσο δοχεῖο δύλινο μετὰ μὲν διαστάσεων
μὲ χωρίσματα διὰ τὴν κριθίνην, τὸ σῖτον κ.α.π.

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι . Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Ἀπεθικέμετο εἰς τὸν ἀχυ-
ρῶνα.

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τούς καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...
τὸ διάλεγμα ἐγίνετο μετὰ τὸ ἀλώνισμα.

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..
γίνεται πρὸ τοῦ θερισμοῦ ἡ πλεκτή.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...
λέγεται πλεκτή ἢ ψάδα, ἔχει σκῆμα χτενίου, ...
φυλάσσεται εἰς τὸ εἰκονισμα.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)
Δέν ὑπάρχει αὐτὸ τὸ ἔθιμο.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανὸς κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;....

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; Ἄν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ;

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ᾠσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

.....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

8. 5) Τραγούδι τοῦ Δερσιόχου

Στὸ χωράφι ἔσπειρα ~~φάρμακον~~ σιτάρι
πέταξε πουλί μου πέταξε
ὅπου υπάρχουν ὁμορφες
ὄριστε στὸ χωράφι μου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

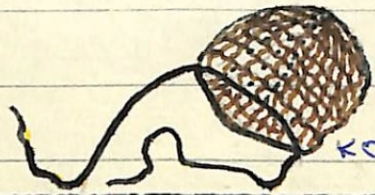
ΑΘΗΝΩΝ

Κριθάρι θέρισα δεμάτια ἔκανα
στρώμα ἔστρωσα ἄρρωστο ἔχω
β' αὐτὴν τὴν περιοχή
ἀγαπῶ τὴν πιο ὁμορφη.

Τὸ βγαλμένο τοῦ ροβιού

Κουνισα τὸ χέρι μου
ἀκούμπισα β' ἀγκάδι
κατὰ δίνω μεράκι
βιῶτόν πού σπέρνει ρόβι
Τὶ δύσκολο εἶναι τὸ ρόβι νὰ βῇ
στὸ χωράφι τοῦ ροβιού
νύφη νὰ γίνης.
Νὰ σκύγω εἰς μέση μου κοιλίᾳ
νὰ σηκώω τὸν πεθερό φοβῶμαι,
Τὶ δύσκολο εἶναι ρόβι νὰ βῇ

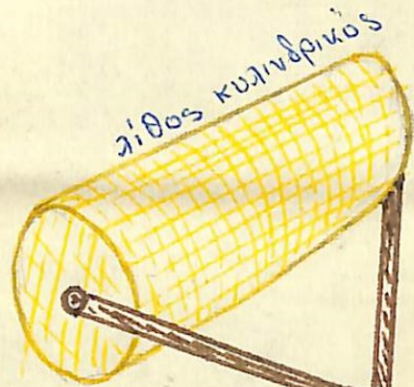
Σ' Β) 1) Μπαίνει το σταβάρι στο τυρό. Οδηγούμε το ένα βόδι στο τυρό, βγάζουμε τη
ζεύλα, πιέζουμε το κεφάλι του βοδιού να εισέλθει στον θύλακα του τυρού και
τοποθετούμε τη ζεύλα. Η ίδια εργασία γίνεται και στο άλλο βόδι.
Στη μούρι του βοδιού τοποθετείται ένα καλάθι από σίρμα που δένεται
στο κεφάλι του. Αυτό γίνεται όταν τα γειτονικά χωράφια είναι σπαρμένα
για να αποφεύγεται η ζημία.

καλύπτρα (καλαθάκι).

α: 7)

κύλινδρος: Τρόπος καὶ μέσον δλωνισμού. ζύρεται ὑπὸ πᾶν ζῶων.

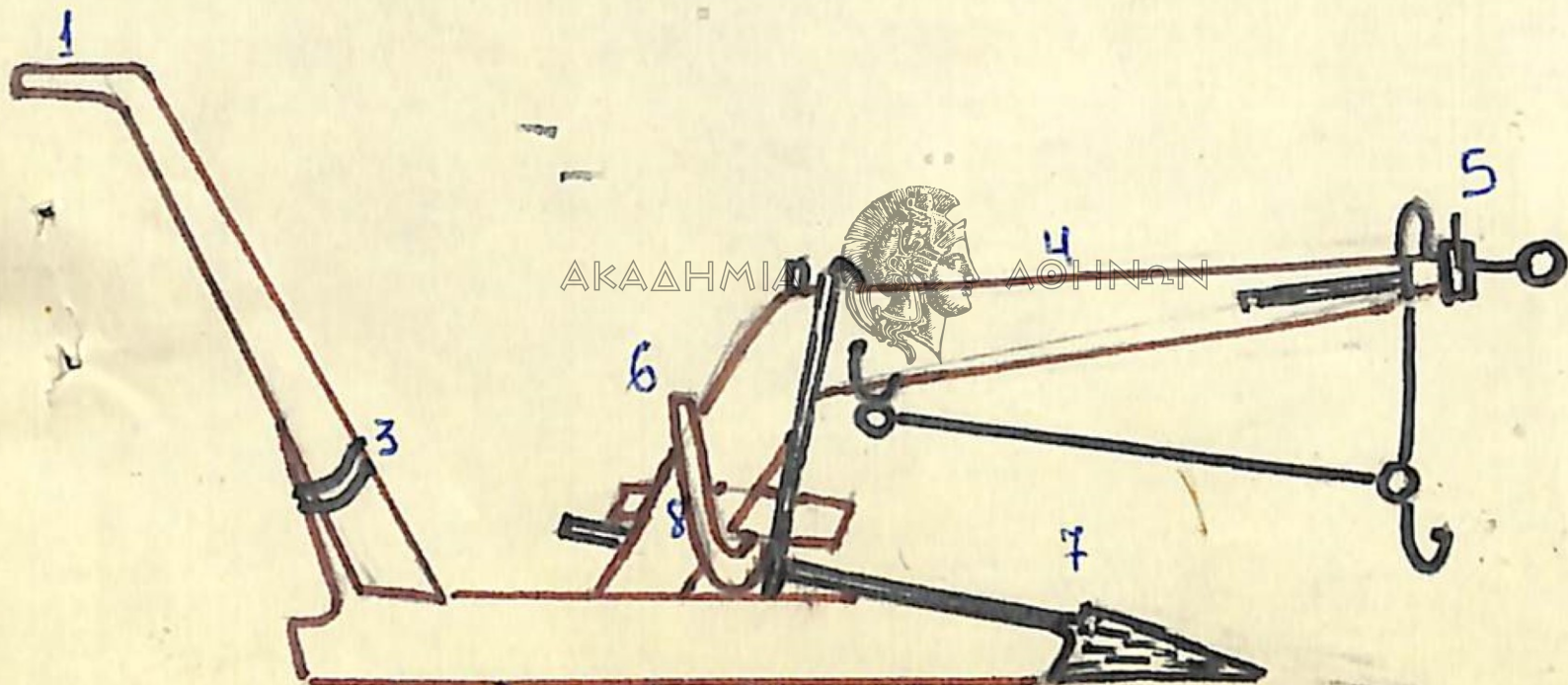
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Πατητήρι (κυλινδρος)

στ. 3)

ἔροτρο² φύλινο με ὄνι κεφαλόφιδο